

УДК 159.23

Попович Я.М.¹, Червона К.В.²

¹ канд. філос. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. СН-219 НУ «Запорізька політехніка»

ПРОФІЛАКТИКА ДЕЛІНКВЕНТНОЇ ПОВЕДІНКИ СЕРЕД МОЛОДІ

На сьогодні проблема делінквентної поведінки серед неповнолітніх є однією з найбільш актуальних, у зв'язку з негативними соціальними наслідками та поширеністю цього явища. Серйозні занепокоєння викликають якісні показники: зниження віку неповнолітніх правопорушників, зростання жорстокості, зухвалості при скоєнні проступків та злочинів, поява в структурі злочинності неповнолітніх таких, як вбивства, розбійні напади.

Перед нашим суспільством на сьогодні стоїть питання про те, як можна знизити протиправну поведінку серед дітей і молоді, оскільки цим повинні займатися не лише органи внутрішніх справ а й соціальні служби, центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, служби у справах дітей. Саме

тому повинна бути певна підготовча база для соціальної роботи з дітьми схильними до правопорушень.

Проблема підліткової делінквентної поведінки широко висвітлюється у науковій літературі. Цим займалися такі дослідники, як І.Васильківська, М.Ветров, які пов'язали підліткову злочинність із недоліками у сімейному вихованні. В Україні дослідженням профілактики правопорушень підлітків займалися О.Ємець, В.Єрмоєнко, Г.Кашкар'єв, Н.Квітковська, І.Козубовська, Г.Міньковський, С.Немченко, В.Оржеховська, Є.Петухов, Т.Федорченко, М.Фіцула, Ю.Янченко та ін. Делінквентна поведінка (у перекладі з латини delinquenta – гріх, хибний вчинок, провина; delinquens – правопорушник, злочинець, бунтівник) є видом соціально неприйнятної поведінки (Н.Смелзер, В.Фокс), котра охоплює типи відхилень від норми: асоціальність та антисоціальність [2, с. 66].

Асоціальна й антисоціальна поведінка пов'язані із такими дефектами соціалізації: 1) дефекти в організації виховання, що призводять до розвитку антисуспільної орієнтації й асоціальної мотивації; 2) дефекти в розумінні та виконанні соціальних ролей, що спричинюють заперечення ролі, нерозуміння її соціальної значущості або відхилення від виконання ролі; 3) дефекти в системі спілкування; 4) дефекти індивідуального соціального досвіду, що залежать від помилок у вихованні, специфіки спілкування (наприклад у родині), засвоєння норм асоціальної поведінки як негативних моделей для ототожнення; 5) дефекти соціального контролю, що залежать від недостатньо ефективної діяльності родини, навчально – виховних і виробничих організацій, правоохоронних органів; 6) дефекти соціальної адаптації, які відображають, зокрема, процес міграції та урбанізації [1, с. 7].

Бажання серед молоді "йти в ногу з часом" призводить до страшних наслідків: алкоголізм, наркоманія, дитяча проституція, важкі захворювання, венеричні захворювання, СНІД, рання вагітність, аборти та кримінальна відповідальність.

Важливого значення набуває профілактика правопорушень. Відповідно до закону України «Про органи і служби у справах дітей» №20/95-ВР від 24 січня 1995 року, під профілактикою правопорушень серед дітей слід розуміти діяльність органів і служб у справах дітей, спеціальних установ для дітей, спрямовану на виявлення та усунення причин і умов, що сприяють вчиненню дітьми правопорушень, а також позитивний вплив на поведінку окремих дітей на території України, в її окремому регіоні, в сім'ї, на підприємстві, в установі чи організації незалежно від форм власності, за місцем проживання.

Так, на рівні держави визнана гостра необхідність створення спеціалізованих Центрів по роботі з дітьми з різними формами девіантної поведінки.

У вітчизняній педагогіці розроблено низку моделей профілактики. Однією з них, є трирівнева модель. Вказана модель профілактики підліткової злочинності забезпечує зниження рівня злочинності серед неповнолітніх і захист інтересів громади в такий спосіб: запобігає правопорушенням, усуваючи причини та обставини, що можуть спонукати підлітків чинити протиправні дії (проактивний підхід); передбачає активну участь громади в процесі реабілітації дітей та молоді, що перебувають у конфлікті з законом або виявляють девіантну поведінку, зокрема надання підтримки та допомоги в її ресоціалізації та реінтеграції (включення в громаду); створює умови для того, щоб правопорушники взяли на себе належну відповідальність за свої вчинки: усвідомили наслідки скоєного й спрямували свої дії на їх виправлення та відновлення стосунків і миру в громаді (відновний підхід) [3; 2-3]

Запропоновані три рівні профілактики відповідають рівням щодо суспільної небезпеки скоєного правопорушення: 1) правопорушення у навчальному закладі чи громаді без правових наслідків; 2) адміністративне правопорушення (з фіксуванням у кримінальній міліції у справах дітей); 3) правопорушення або злочин, який має юридичні наслідки і відповідне покарання

Технологія соціальної роботи з дітьми схильними до правопорушень покликана на профілактику правопорушень серед дітей, реабілітацію неповнолітніх які скоїли правопорушення, підтримку сімей в яких є дезадаптовані діти. Для цієї роботи також залучаються школи та громади, які мають вплив на формування дитини, як індивіда. Тому одним із актуальних і соціально значимих завдань, що стоять перед нашим суспільством сьогодні, безумовно є пропаганда здорового способу життя, зниження росту правопорушень серед неповнолітніх і підвищення ефективності їх профілактики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Димитров А. В. Основы психологии девиантного поведения / А. В. Димитров, В. П. Сафронов. – М. : Моск. психол.-соц. ин-т, 2003. – 176 с.
2. Докторович М. О. Делінквентна поведінка особистості : факторний аналіз / М. О. Докторович // Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського [збірник наукових праць]. – Миколаїв : ТОВ фірма “Ліон”, 2010. – Т. 2. – Вип. 4. – С. 65–68. Закон України «Про органи і служби у справах дітей» №20/95-ВР від 24 січня 1995 року,
3. Трирівнева модель профілактики злочинності серед дітей та молоді // Бюлетень Відновне правосуддя в Україні. – 2008. – № 2, вересень. – С. 2-3.